Gemeente Scherpenzeel



Beleidsplan Sociaal Domein

Samen en in samenhang

Beleidsplan Sociaal Domein

Samen en in samenhang

Opdrachtgever	:	Gemeente Scherpenzeel
Team	:	Beleid Sociaal Domein
Datum	:	Januari 2023

Inhoud

Voorwoord

1. Inleiding 4
1.1 Waarom dit beleidsplan 4
1.2 Samenvatting 4
1.3 Context 4
2. Transformatie Sociaal Domein Scherpenzeel 6
2.1 Visie op transformatie 6
2.2 Ambitie 6
2.3 Uitgangspunten beleid 7
3. Van beleidsplan naar uitvoering 9
3.1 Intern 9
3.2 Extern 10
4. Drie programma's 11
4.1 Waardevol Meedoen 11
4.2 Kansrijk jong 12
4.3 Veerkrachtig ouder worden 13
Bronnen 15

Voorwoord

In Scherpenzeel kunnen veel inwoners rekenen op informele zorg van familie, buren, verenigingen en kerken. Daar ben ik als wethouder trots op. Het is onze kracht en dat willen we koesteren en versterken.

Met dit hernieuwde beleidsplan werken we aan een nog steviger sociale basis. De maatschappij is complex en veeleisend. Er komt veel op mensen af en het is niet altijd gemakkelijk om staande te blijven, te praten over problemen en op tijd hulp te vragen.

Als wethouder zet ik me ervoor in dat iedereen de kansen en middelen krijgt om basisvaardigheden te ontwikkelen, mee te doen en veerkrachtig ouder te worden. Dat vraagt om eigen verantwoordelijkheid en veel samenwerking. Alleen dan maken we echt stappen. In dit beleidsplan heeft samenwerking daarom een belangrijke plek.

De afgelopen maanden hebben we met dorpsgenoten en organisaties besproken hoe we onze warme en krachtige samenleving verder kunnen vormgeven. We hebben hen gevraagd wat prioriteit moet hebben naast de wettelijke taken en verantwoordelijkheden.

Uit deze gesprekken zijn drie programma's naar voren gekomen, waarmee we als samenwerkingspartners zo goed mogelijk aansluiten bij de leefwereld van inwoners:

- Waardevol Meedoen
- Kansrijk Jong
- Veerkrachtig Ouder Worden.

In dit beleidsplan leggen we uit waar deze programma's voor staan en wat onze uitgangspunten daarbij zijn.

Ik nodig u van harte uit om met ons mee te denken en zeker ook mee te doen. Zodat we via deze programma's samen zorgen dat het blijvend fijn wonen, werken en leven is in Scherpenzeel.

Henk Vlastuin
Wethouder Sociaal Domein

1. Inleiding

1.1 Waarom dit beleidsplan

In 2015 zijn veel taken in het Sociaal Domein vanuit het Rijk naar de gemeenten gegaan. Het idee achter deze verschuiving is dat deze taken beter en efficiënter kunnen worden uitgevoerd op gemeenteniveau. De gemeente staat dichter bij de inwoner, kent de vraag van de inwoner beter en heeft de mogelijkheden om te ondersteunen. Deze verandering heet ook de transformatie van het Sociaal Domein.

Inmiddels is het 2023. In de afgelopen zeven jaar hebben we in Scherpenzeel hard gewerkt om de nieuwe taken goed uit te voeren. Ook zijn er veel nieuwe ontwikkelingen geweest in het Sociaal Domein. Daarbij zijn onze inzichten verscherpt en uitgebreid. Met dit beleidsplan actualiseren we ons beleid vanuit deze opgedane kennis en ontwikkelingen. Zo kunnen we doelgerichter werken in het Sociaal Domein en als gemeente beter regie voeren. In dit beleidsplan staat op hoofdlijnen beschreven WAT we willen bereiken. Het HOE wordt samen met externe partners verder uitgewerkt in concrete jaarplannen.

1.2 Samenvatting

We willen in Scherpenzeel een warme en krachtige samenleving zijn met mensen die naar elkaar omkijken, zichzelf kunnen zijn en een sociaal netwerk hebben dat hen steunt. Iedereen kan zichzelf zoveel mogelijk redden of weet hoe hij ondersteuning kan krijgen als dat niet lukt. Die ondersteuning is vooral gericht op het bieden van bestaanszekerheid, bevorderen van gezond gedrag en het ontwikkelen van (basis)vaardigheden om de uitdagingen van het leven aan te kunnen. Het effect hiervan is dat inwoners beter in staat zijn om zelf, of met hulp van hun netwerk, in te spelen op de veranderingen en uitdagingen in hun leven, zodat ze zo min mogelijk afhankelijk zijn van zorg.

Om dit te bereiken, zetten we de inwoner en de samenleving centraal, stimuleren we preventie, versterken we de veerkracht, vergroten we kansengelijkheid, werken we samen aan sterke sociale netwerken en sturen we op efficiëntie en effectiviteit. Dit doen we via drie programma's: Waardevol Meedoen, Kansrijk Jong en Veerkrachtig Ouder Worden.

Hoe we de programma's vormgeven, staat in de nog op te stellen jaarplannen. Deze vertellen concreet wat we gaan doen en wat dat gaat kosten. Het eerste jaarplan, over 2023, wordt na het vaststellen van dit beleidsplan gemaakt.

1.3 Context

Het Sociaal Domein staat niet op zich. Veel andere ontwikkelingen zijn van invloed op dit beleidsplan. Zo spelen er naast de impact van de coronapandemie en de toenemende vergrijzing grote zorgen op het gebied van wonen, energie, asiel en klimaat. Ook hebben we nog de nasleep van de kinderopvangtoeslagaffaire. Weeffouten in de sociale zekerheid zorgen voor ontwrichte levens, gevoelens van machteloosheid en wantrouwen richting de overheid. Die 'hardvochtige effecten' zijn niet op te lossen door maatwerk in de uitvoering. Ze vragen om een fundamentele herziening van het stelsel[1]. Ook ons

[1] Bron: *Leven van burgers 'ontwricht' door strenge sociale zekerheid*, Adriaan de Jonge, Binnenlands Bestuur, 12 juli 2022

onderwijsstelsel helpt niet bij het verkleinen van achterstanden[2], maar dit is een gegeven waar we als gemeente geen invloed op hebben. Verder speelt de herziening van het jeugdstelsel via de Hervormingsagenda Jeugd. Dit alles heeft invloed op het Sociaal Domein en de keuzes die we in dit beleidsplan maken.

Bestaand beleid
In de gemeente zijn eerder beleidsdocumenten vastgesteld waarop we voortbouwen. We houden bijvoorbeeld rekening met de Toekomstvisie Scherpenzeel 2030 waarin de sterkere lokale binding tussen gemeenschap en gemeente wordt genoemd om netwerken te kunnen vormen. Deze onderlinge bereidheid elkaar te helpen en het werken aan co-creatie is terug te vinden in dit beleidsplan. Ook het bestuursakkoord 2022-2026 is bepalend. Daarin staan verschillende aandachtsgebieden die een plek krijgen in de programma's van dit beleidsplan.

De ingezette lijn uit het huidige beleidsplan Sociaal Domein 2019-2022 is eveneens nog steeds van toepassing. We versterken het 'jezelf kunnen redden' (zelfredzaamheid) en het elkaar onderling helpen en ondersteunen (samenredzaamheid), zetten in op het voorkomen en vroegtijdig signaleren van problemen (preventie) en organiseren een 'vangnet' voor wie professionele ondersteuning nodig heeft. Dit doen wij waar mogelijk lokaal en daarbij stimuleren we innovatie.

In de dienstverleningsvisie Betrokken en Dichtbij (2020) worden de leidende principes beschreven (inlevend, korte lijnen, gastvrij en meedenkend) die we in dit beleidsplan vertalen naar ons handelen binnen het Sociaal Domein. Tot slot sluit dit beleidsplan aan op de volgende ambities uit de omgevingsvisie: 'groene en gezonde toekomst' en 'vitale en leefbare gemeente'.

Landelijke en regionale kaders
Het Sociaal Domein omvat de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet, de Wet publieke gezondheid, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, de wet op het specifiek cultuurbeleid, de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen en het beweeg- en sportbeleid. De uitgangspunten en programma's van dit plan sluiten aan bij deze wetten. Alle wetten hebben eigen kracht en verantwoordelijkheid als uitgangspunt en leggen daarnaast het accent op gezondheid en preventie. De geschetste lijn van dit plan past ook bij de verschillende landelijke visies en notities, zoals nota's op het gebied van gezondheid en regiovisies over gezondheid, jeugd en arbeidsmarkt.

[2] Bron: SER-advies 21/09, *Gelijke kansen in het onderwijs, Structureel investeren in kansengelijkheid voor iedereen*, Sociaal Economische Raad www.ser.nl, juni 2021

2. Transformatie Sociaal Domein Scherpenzeel

2.1 Visie op transformatie

Bij de transformatie van het Sociaal Domein gaat het om een verandering in gedrag van ambtenaren, professionals, vrijwilligers en inwoners. De leefwereld van inwoners staat centraal. Daar sluiten we als overheid in het Sociaal Domein zoveel mogelijk bij aan.

Verandering vraagt om beweging. Als we daadwerkelijk de leefwereld van inwoners als uitgangspunt nemen, bewegen we als gemeente van 'de wet als leidende gids' naar 'de wet als basis voor werken vanuit de bedoeling' en van 'jargon' naar 'begrijpelijk'. En we bewegen van 'een protocol', naar 'kijken waar de behoefte zit'. We vragen professionals om te bewegen van: 'mensen komen naar ons' naar 'we zijn aanwezig op de plekken waar mensen zijn' en van 'een zorgproduct' naar 'een koffer met gereedschap'. We stimuleren de beweging in de samenleving van: 'recht hebben op' naar 'ondersteuning waar nodig', van 'ik wil af van...' naar 'ik leer leven met...'en van 'je schamen' naar 'normaal vinden'. Zo bewegen we met elkaar van het 'systeem' naar 'menselijk met elkaar samenleven'.

2.2 Ambitie

Scherpenzeel kent een warme en krachtige samenleving met mensen die naar elkaar omzien. Er is sprake van samenredzaamheid waarbij inwoners hun eigen keuzes kunnen maken omdat er in Scherpenzeel sprake is van veiligheid, respect en gelijkwaardigheid. Iedereen heeft een sociaal netwerk en kan zichzelf zijn. Iedereen is normaal, iedereen is bijzonder. Er is de mogelijkheid (informatie en activiteiten) voor iedereen die dat wil/nodig heeft om mee te kunnen doen, ieder op zijn eigen niveau. Daarin heeft iedereen een verantwoordelijkheid.

Scherpenzelers leven samen in een gezonde en veilige omgeving en ervaren bestaanszekerheid. Ondersteuning, training, ontspanning en beweging is makkelijk te vinden en sluiten aan bij de behoeften die er zijn. Hierdoor kunnen mensen omgaan met de uitdagingen van het leven. Ook is er gespecialiseerde hulp (passende en kwalitatief goede ondersteuning), om samen met anderen of een professional aan specifieke problemen te werken. Als het helemaal niet meer gaat (de situatie vraagt om een maatwerkvoorziening), is er voldoende plek om tot rust te komen en te werken aan herstel in een passende omgeving. Passende en duurzame oplossingen voor hulpvragen staan centraal. Sterker terugkomen in de eigen omgeving is het streven. Als dat niet realistisch is, is er een blijvende plek of manier van hulp beschikbaar.

Deze ambitie voor het Sociaal Domein is voor de langere termijn. De stappen die we de komende vier jaar in deze richting zetten, beschrijven we in dit beleidsplan. Daarvoor vertalen we de ambitie eerst in zes uitgangspunten van waaruit wij werken (zie paragraaf 2.3).

2.3 Uitgangspunten beleid

Hieronder staan de algemene uitgangspunten van ons beleid. Onze gemeentelijke inzet richt zich primair op zelf- en samenredzaamheid. Alleen als iemand het echt niet zelfstandig of zonder ondersteuning vanuit zijn of haar netwerk kan, zetten we in op het (tijdelijk) overnemen en/of aanvullende ondersteuning via maatwerk.

1. We zetten de inwoner en de samenleving centraal



De dienstverleningsvisie laat zich voor het Sociaal Domein vertalen in de waarden betrokken, krachtig en verbindend. Dat betekent dat wij goed naar de inwoner luisteren, samen kijken wat diegene zelf kan, wat mogelijk is in het netwerk en wat aanvullend nog nodig is. Dit doen we vanuit een brede verkenning van de behoefte, waarbij we kiezen voor een kwalitatief goede oplossing voor de lange termijn waarmee de 'echte' oorzaak wordt aangepakt. We gaan daarbij uit van wederzijdse verantwoordelijkheid. En we tonen lef om iets nieuws te proberen als dat nodig is. Altijd met respect en met oog voor wat er *wel* kan.

2. We stimuleren preventie



Preventie betekent dat we alle inwoners duurzaam bewuster, sterker en weerbaarder maken en vroegtijdig ingrijpen wanneer het mis dreigt te gaan. Daarvoor is toegankelijke en begrijpelijke informatie nodig over bijvoorbeeld (vrijwilligers)werk, opvoeden, wonen en gezondheid, maar ook over levensgebeurtenissen zoals zwangerschap, scheiding of verlies.
We versterken algemene voorzieningen, zoals welzijn, sport en cultuur, en hechte gemeenschappen waarin gesproken kan worden over uiteenlopende dilemma's en problemen, zoals bijvoorbeeld eenzaamheid, depressiviteit of schulden. Als het eigen netwerk geen oplossing kan bieden, moet duidelijk zijn waar men signalen kan neerleggen zodat een professional hier iets aan kan doen als dat nodig is. Vanuit deze sterke sociale infrastructuur signaleren en voorkomen we problemen.

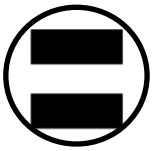
3. We versterken de veerkracht en zelfredzaamheid



Veerkracht en weerbaarheid versterken de draagkracht van de inwoners. Dan gaat het bijvoorbeeld over zelfredzaamheid op het gebied van financiën, werk/participatie en het opbouwen van een sociaal netwerk. We ondersteunen daarom allereerst bij het op orde krijgen van de basis(vaardigheden). Waar nodig herstellen we de bestaanszekerheid zoals voldoende inkomen, een geschikte woning en een veilige leefomgeving. Vanuit deze basis is meedoen mogelijk. Voorkomen van geldzorgen vermindert stress en maakt mensen gezonder en daardoor veerkrachtiger.

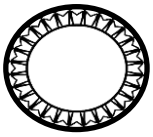
Naast financiële basisvaardigheden zijn andere basisvaardigheden zoals gezondheidsvaardigheden, taalvaardigheid of digitale vaardigheden belangrijk. Daar waar zelfredzaamheid om bepaalde redenen niet (volledig) mogelijk is, zetten wij maatwerkondersteuning in als vangnet.

4. We vergroten kansengelijkheid



We richten ons op mensen die ons het hardst nodig hebben. We investeren in een kansrijke start voor kinderen en hebben extra aandacht voor de positie van jongeren en jongvolwassenen. Inwoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn, bieden we gericht ondersteuning. Bij dat maatwerk ligt onze focus op de mensen die ondersteuning en zorg niet zelf kunnen organiseren of betalen.

5. We werken samen aan sterke sociale netwerken



We stimuleren organisaties om samen te werken aan resultaten en de kracht en behoefte van mensen met elkaar te verbinden. Zodat sterke gemeenschappen ontstaan waarin mensen elkaar helpen bij de dagelijkse dingen. Bij complexe of meervoudige vragen werken we samen met inwoners en andere partners zodat we waar nodig meer of minder ondersteuning kunnen geven. Samenwerking zorgt voor integraliteit in beleid, het gebruik maken van elkaars kennis en expertise en daardoor bijvoorbeeld het oplossen van een probleem vanuit verschillende invalshoeken.

6. We sturen op efficiëntie en effectiviteit



In onze jaarplannen formuleren we doelen en resultaten. Om de resultaten van ons werk te kunnen volgen wordt er gemonitord aan de hand van data. Door meer data te gebruiken, signaleren we problemen vroegtijdig en kunnen we hierop preventief en met bijvoorbeeld meer groepsgericht aanbod inspelen. Dit zorgt ook voor verbeterde processen waardoor er meer kwaliteit en continuïteit in de uitvoering is. Door het monitoren kan hulp en ondersteuning steeds beter kort, licht en probleemoplossend worden ingezet.

3. Van beleidsplan naar uitvoering

Wat gaan we doen om deze ambitie verder vorm te geven? De meeste invloed hebben we op onze eigen dienstverlening. Die laten we aansluiten op onze uitgangspunten. Daarnaast maken we afspraken met de partners en organisaties waar we mee samenwerken, bijvoorbeeld over welke resultaten we met elkaar willen bereiken.

3.1 Intern

De gemeente heeft verschillende mogelijkheden om op dit beleidsplan te sturen.

Gemeentelijke dienstverlening

De manier waarop de gemeente de wetten van het Sociaal Domein uitvoert, heeft invloed op het waarmaken van onze ambities. Om de inwoner nog meer centraal te stellen, vertalen we dit beleidsplan na vaststelling in een heldere opdracht over hoe te handelen bij de dienstverlening aan inwoners. We versterken de samenwerking zowel intern als extern rondom huishoudens met complexe problematiek. We maken duidelijk waarvoor men bij de gemeente terechtkan (toegang) en waarvoor bij andere organisaties. En we monitoren de resultaten en ervaringen van de dienstverlening vanuit de uitvoering om zo continu deze dienstverlening aan onze inwoners te verbeteren.

Inkoop en subsidies

Naast de dienstverlening is ook de inkoop binnen het Sociaal Domein een belangrijk middel om te sturen op de resultaten die we willen halen. De uitgangspunten van dit beleidsplan worden voor de inkoop leidend. Kanttekening is dat we vanwege de efficiëntie voor zowel gemeenten als aanbieders veelal regionaal aanbesteden. Dit maakt dat het Scherpenzeelse beleid niet 1 op 1 kan worden vertaald naar een programma van eisen voor aanbieders.

Ook subsidieverstrekking is een middel om te sturen op inhoudelijke resultaten. Voor de externe partners die we subsidiëren is de gemeente opdrachtgever voor wat we met elkaar willen bereiken. Het HOE is aan de organisaties zelf. Bij het verstrekken van toekomstige subsidies is dit beleidsplan het uitgangspunt. Wij versterken de gemeentelijke regie op het Sociaal Domein door vanuit dit plan meer resultaatgericht samen te werken met onze (gesubsidieerde) samenwerkingspartners. Samen met hen formuleren we maatschappelijke effecten en daar bij passende doelen. We kijken of het huidige gesubsidieerde aanbod voldoende bijdraagt aan deze doelen en effecten. En we inventariseren welke activiteiten nodig zijn om de doelen te realiseren. We bepalen welke activiteiten prioriteit hebben, passend binnen het financiële kader van de gemeente. De doelen worden uitgewerkt in indicatoren. Die indicatoren moeten aangeven in hoeverre de doelen bereikt worden en of we het gewenste effect bereiken. Daarop gaan we monitoren en sturen.

Beleidsvorming

Door het vaststellen van dit beleidsplan wordt de beschreven ambitie de gezamenlijke richting waarin we werken. De rol van de gemeente daarbij is, naast het uitvoeren van de wetten, sturen op samenwerking (netwerk) en sturen op de uitgangspunten van het beleidsplan. We werken toe naar co-creatie via gezamenlijke initiatieven van partners, inwoners, het inwonersplatform en bijvoorbeeld de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) op maatschappelijk niveau. Zo komt er via de jaarplannen sturing op focus en prioriteiten in het werk. En wordt ook de lijn tussen beleid en uitvoering versterkt.

Daarnaast versterken wij de samenwerking in de uitvoering tussen enerzijds de preventieve voorzieningen zoals welzijn, Jeugd-Punt, Buurtgezinnen, CJG, en anderzijds de consulenten van de gemeente, ambulant hulpverleners, huisarts, maatschappelijk werk of zorgaanbieders en zorgverzekeraars. Elkaar kennen en weten wat het werk van de ander oplevert is nodig voor het bieden van integrale ondersteuning aan inwoners. Zo kan iedereen vanuit zijn eigen expertise een goede bijdrage leveren.
We werken samen met andere gemeenten en kijken in het land wat werkt (nieuwe mogelijkheden voor schuldhulp, goede loketfunctie met informatievoorziening) zodat we het wiel niet opnieuw uit hoeven te vinden en de verschillende aanpakken elkaar waar mogelijk versterken.

Randvoorwaarden
De belangrijkste randvoorwaarde is het op orde hebben van de basis: voldoende en kwalitatief goede medewerkers die vanuit visie worden aangestuurd. Verder kun je denken aan efficiëntie door minder administratieve handelingen, betere ondersteuning van het werk door ICT-systemen en het verhelderen van de interne rollen en handelingsruimte van de consulenten. Dit kan bijvoorbeeld via uniforme werkwijzen.
De randvoorwaarden voor het waarmaken van de ambities moeten door ons als gemeente goed worden geborgd. Dit kan door het vaststellen van een visie en doelen. Maar we moeten ook kunnen beschikken over de informatie om doelen en effecten meetbaar te maken. We zorgen daarom voor data over de meest voorkomende problematieken, ontwikkelingen en levensgebeurtenissen. Die gebruiken we om inwoners eerder te kunnen informeren en om met elkaar te verkennen wat hiervoor bewezen effectieve interventies zijn en zo effectiever te werken. En we kijken op welke problematieken groepsgericht iets georganiseerd kan worden (bijvoorbeeld via zelfhulpgroepen) of waarover via voorlichting meer bewustwording en openheid bereikt kan worden. Een en ander passend binnen de ontwikkelingen om de bedrijfsvoering in het Sociaal Domein toekomstbestendig te maken.

3.2 Extern
We vertrouwen erop dat onze samenwerkingspartners doen waar ze goed in zijn en actief luisteren, (vroegtijdig) signaleren en de weg weten naar de juiste ondersteuning. Grote problemen kunnen vaak niet met één aanpak worden opgelost, maar moeten vanuit meerdere invalshoeken worden bekeken en aangepakt. Daarom gaan we er ook van uit dat externe partijen werken vanuit eigen kennis en vaardigheden, in samenwerking met anderen en waar mogelijk met gezamenlijke initiatieven.

Het delen van de beschreven ambitie en uitgangspunten met elkaar is belangrijk. Zo begrijpen gemeente (uitvoering en beleid) en externe partners elkaar goed en willen ze hetzelfde met elkaar bereiken. Hiervoor organiseren we werksessies. Het doel van deze werksessies is tot gezamenlijke maatschappelijke resultaten te komen en met elkaar te verkennen hoe we daar samen vorm en inhoud aan kunnen geven. Dit kan bijvoorbeeld met de methode van het kwaliteitskompas. Zo werken we stapsgewijs aan co-creatie. De allereerste stap hiertoe is gezet bij de inspiratiesessie Sociaal Domein waarbij input is opgehaald voor dit beleidsplan.

De gemeente regisseert ook de samenwerking van professionals (netwerk). Door het verbinden en samenwerken en hier heldere afspraken over te maken, weet een inwoner waar hij aan toe is en wordt deze snel en goed geholpen.

4. Drie programma's

De ambitie voor het Sociaal Domein streven we na door de komende jaren te focussen op drie programma's: Waardevol Meedoen, Kansrijk Jong en Veerkrachtig Ouder Worden. Om zo vanuit de leefwereld van inwoners en diens behoefte tot een integrale aanpak te komen. Hieronder staat per programma het kader dat we met externe partners verder uitwerken. Het gaat om de aandachtspunten die we aanvullend aan onze wettelijke taken oppakken. De onderwerpen in de programma's hangen onderling samen en lopen deels in elkaar over. De onderverdeling helpt echter om met elkaar te focussen op waar we samen wel en niet aan werken.

4.1 Waardevol Meedoen



Dit programma gaat over het samen werken aan een warme en krachtige samenleving waarin iedereen mee kan doen. Naar eigen kunnen en waarbij het gevoel overheerst: mijn bijdrage doet ertoe!

Natuurlijk geldt voor de meeste inwoners uit Scherpenzeel al dat zij door middel van werk, vrijwilligerswerk of iets soortgelijks waardevol meedoen. Maar niet voor iedereen is dat vanzelfsprekend. Bijvoorbeeld wanneer door een beperking/handicap, (chronische) ziekte of andere omstandigheden niet alles lukt wat je zou willen, je misschien bepaalde vaardigheden of een opleiding mist of doordat je gewoonweg niet weet hoe je het kunt organiseren. Het gaat erom dat onze inwoners als ze dat willen op hun eigen manier een zinvolle en waardevolle invulling hebben van hun leven. Vaak geeft dat voldoening en zingeving en zorgt het voor contact met anderen.

<u>Wat gaan we doen?</u>
Onze wettelijke taken gaan over het vergroten van bestaanszekerheid via (betaald) werk, het (vroegtijdig) signaleren van en helpen bij het verminderen van schulden, het versterken en beschermen van inwoners op gebied van gezondheid, het zorgen voor inburgering, het stimuleren van meedoen voor inwoners die daarin beperkt zijn, het zorgen voor voldoende geschikte woningen en het bieden van mogelijkheden voor cultuur, sport en bewegen. In Scherpenzeel bouwen we daarom aan samenhang en veerkracht. Met als doel dat iedereen bestaanszekerheid, een sociaal netwerk en een zinvolle daginvulling heeft.

In dit brede programma gaat het vooral om het versterken van de veerkracht en zelfredzaamheid van mensen en het werken aan inclusie en een sociaal netwerk waar je op terug kunt vallen. Inwoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn, bieden we gericht ondersteuning.

<u>De prioriteiten voor de komende vier jaar liggen op drie onderdelen:</u>

1 Stimuleren van een zinvolle daginvulling

A. We geven met elkaar vorm aan de visie op welzijn:

Visie Welzijn Scherpenzeel

"Welzijn is een zodanige kwaliteit van leven, (keuze)vrijheid en verbinding met anderen, dat je in het dagelijks leven in staat bent om mee te kunnen doen."

Dat doen wij door het vergroten van de zichtbaarheid van welzijn, het aanbrengen van samenhang in het (vraaggerichte) aanbod en het bundelen en benutten van de krachten die er zijn in Scherpenzeel. Zodat jong en oud ondersteund en gestimuleerd worden om stappen te zetten op het gebied van welzijn.

Resultaat is een sterkere sociale samenhang en meer mogelijkheden tot eigen regie door inwoners.

B. We onderzoeken mogelijkheden om mensen die vastlopen op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld door een beperking, nog beter te begeleiden naar nieuw (betaald) werk. En we prikkelen mensen om aan het werk te gaan. We hebben speciale aandacht voor nieuwkomers en inburgeraars die hun weg nog moeten vinden in Nederland in het algemeen en specifiek in Scherpenzeel. Dit doen wij door regionale samenwerking maar ook door te kijken naar wat wij lokaal kunnen inrichten in samenwerking met lokale bedrijven en organisaties.

Resultaat is dat inwoners meer bestaanszekerheid en een voor henzelf zinvolle daginvulling ervaren.

2 Stimuleren van het goede gesprek/normaliseren

Hierbij denken we aan het geven van informatie rondom levensgebeurtenissen of thema's via bijeenkomsten, advies en ondersteuning en het bieden van een veilige plek om je verhaal te doen, bijvoorbeeld in De Breehoek. Maar ook zelf- en samenhulpgroepen, inzet van ervaringsdeskundigen of thema avonden voor bijvoorbeeld mensen met autisme of ADHD, partners van mensen met een bepaalde beperking of chronische ziekte, pleegouders etc. zijn een optie. Dit alles vanuit zelforganisatie en behoefte, eventueel geïnitieerd door de gemeente.

Resultaat is dat inwoners zichzelf en anderen beter kunnen helpen bij alledaagse problemen en zo minder zorgafhankelijk zijn.

3 Vergroten van basisvaardigheden

Dit gaat om lezen, schrijven en rekenen, financiële vaardigheden (budgetteren), digitale vaardigheden, sociale en juridische vaardigheden en gezondheidsvaardigheid. We willen vooral mensen met financiële zorgen eerder in beeld hebben en ondersteunen zodat zij zelf weer overzicht hebben over en grip op hun administratie en uitgaven.

Resultaat is dat steeds meer inwoners mee kunnen doen in de (digitale) samenleving en financieel zelfredzaam zijn.

4.2 Kansrijk jong



Bij dit programma gaat het om gezond en veilig opgroeien. Steeds meer onderzoek laat ziet dat de eerste 1000 dagen van ons leven ontzettend belangrijk zijn. Dat betekent dat we al bij de zwangerschap beginnen om ervoor te zorgen dat het kind gezond en veilig opgroeit. We kijken naar de hele (op)groeifase tot en met volwassen worden. Dat betekent dat we vroeg starten met preventieve activiteiten voor bepaalde kwetsbare doelgroepen. En (vroegtijdig) signaleren als extra ondersteuning noodzakelijk is. Het gaat om zowel het benutten van kans en kracht van iemand als ook het signaleren en beperken van mogelijke risico's.

Wat gaan we doen?
Ook in dit programma bepalen we vanuit de behoefte van ouders en jeugd samen met partners zoals scholen, consultatiebureau, peuterspeelzalen en JOS wat we willen bereiken en hoe we dat gaan doen, aanvullend aan het wettelijk kader. Bij deze wettelijke taken gaan we dezelfde transformatiebeweging maken, dus meer nadruk op preventie, meer 'gewoon' oplossen van gewone problemen en meer zelfredzaamheid. Vanuit de Jeugdwet werken we de komende tijd regionaal aan de zogenaamde "Hervormingsagenda". Dat houdt in een kwalitatieve verbetering van de jeugdzorg, een beter werkend stelsel jeugdzorg en beheersing van de uitgaven door maatregelen die binnen de Regio Foodvalley gezamenlijk worden uitwerkt. Ook werken we aan onderwijszorgarrangementen. Vanuit de Participatiewet vergroten we de kansen van jongeren op de arbeidsmarkt. Daarnaast ondersteunen we vanuit de Leerplichtwet en het RMC schoolverlaters met een structurele achterstand op de arbeidsmarkt.

De prioriteiten in dit programma zijn:

1 Ondersteunen in het normale leven

We ondersteunen ouders/opvoeders: opvoeden is niet makkelijk, niet alles gaat perfect en dat hoort erbij. We stimuleren gezond gedrag en benutten van je talent (0-27 jaar). Ook zetten we in op het versterken van veerkracht en weerbaarheid van jeugdigen (4-18 jaar): Hoe ga je om met je emoties, hoe geef je grenzen aan (nee zeggen tegen alcohol, groepsdruk), hoe vergroot je je digitale kennis en vaardigheden. We hebben extra aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren en we ondersteunen jeugdigen op plaatsen waar zij veel zijn, zoals school.

Resultaat is dat jeugdigen beter om kunnen gaan met alledaagse problemen en de druk van onze samenleving, dat problemen vroegtijdig worden herkend en er in het gewone leven meer informele steun wordt geboden.

2 Helpen kansen pakken

We investeren in een kansrijke start in de eerste 1000 dagen van een kind (pré 0-2 jaar). Daarbij gaat het om ondersteuning in het versterken van ouderschap, en het begeleiden van ouders tijdens de zwangerschap en als jong gezin. We stimuleren taalontwikkeling (0-8 jaar). En we zetten in op de rijke schooldag (4-18 jaar) met les, opvang, sport, cultuur, muziek, natuur en huiswerkbegeleiding op school.

Resultaat is dat de kansengelijkheid van jeugdigen toeneemt waardoor zij zich in hun leven beter zelf kunnen redden.

4.3 Veerkrachtig ouder worden



De toenemende vergrijzing gecombineerd met krapte in de zorg maakt dat we specifiek aandacht hebben voor oudere inwoners. Het gaat om bewustwording over wat je in de toekomst kunt verwachten en hoe je daar nu al op kunt inspelen. In het programma veerkrachtig ouder worden kijken we ook naar levensgebeurtenissen. We willen bereiken dat steeds meer inwoners om kunnen gaan met de uitdagingen die horen bij het ouder worden. Dat betekent dat de informatie die zij nodig hebben begrijpelijk en aanwezig is. Denk bijvoorbeeld aan veilig ouder worden of mogelijkheden om langer thuis te wonen. Maar ook aan inspelen op de vergrijzing en de toenemende aantallen mensen met dementie, ondersteunen van mantelzorg en preventieve gezondheidsactiviteiten. Ook op dit terrein stimuleren we samenwerking tussen bijvoorbeeld huisartsen en

kerken. Wanneer dat noodzakelijk is, kunnen inwoners professionele ondersteuning vragen vanuit de vangnetvoorzieningen (maatwerk).

Wat gaan we doen?
Binnen dit derde programma komt bij de verdere gezamenlijke uitwerking in ieder geval aan de orde:

1 Ondersteunen bij langer thuis wonen

We versterken de verbinding tussen preventieve voorzieningen en de gemeente. We evalueren of onze mantelzorgondersteuning en –waardering voldoet aan de behoefte van de mantelzorgers en degene die de mantelzorg krijgt. Om zo de steun vanuit het eigen netwerk zo krachtig mogelijk te houden. Wanneer het fysiek of mentaal lastiger wordt om zelfstandig te wonen, willen we daar vroegtijdig op inspelen.

Resultaat is dat problemen vroegtijdig worden herkend en dat inwoners zich beter zelf en met behulp van hun eigen netwerk kunnen redden.

2 Ondersteunen bij veranderingen

We onderzoeken welke veranderingen of levensgebeurtenissen onze inwoners de meeste stress geven en wat daar de beste ondersteuning bij is. En we versterken de zichtbaarheid van cliëntondersteuning zodat mensen goed begeleid kunnen worden bij het komen tot passende en duurzame ondersteuning.

Resultaat is dat zelfredzaamheid wordt vergroot, dat problemen vroegtijdig worden herkend en dat er meer informele steun in het gewone leven wordt geboden.

Bronnen

- *Gemeentelijke monitor Sociaal Domein – Rapportage*. www.Waarstaatjegemeente.nl: Geraadpleegd op 29 juni 2022
- GGD-Gelderland Midden (geen datum). *Gemeenterapportage Scherpenzeel Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021.*
- VNG-Divosa (april 2021): *De winst van het Sociaal Domein, een slimme investering in bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezondheid - Propositie* de-winst-van-het-sociaal-domein_def.pdf (vng.nl)
- Binnenlands Bestuur (12 juli 2022). *Leven van burgers 'ontwricht' door strenge sociale zekerheid*, Adriaan de Jonge.
- Sociaal Economische Raad (juni 2021). *Gelijke kansen in het onderwijs, Structureel investeren in kansengelijkheid voor iedereen*, SER-advies 21/09 www.ser.nl,
- Omgevingsvisie Scherpenzeel: https://omgevingsvisie.scherpenzeel.nl/ geraadpleegd op 3 oktober 2022.
- Beraadsgroep (december 2019). *Notitie Toekomstvisie*
- GGD-Gelderland-Midden (geen datum) *Bewaken. Beschermen. Bevorderen. Regionale visie Publieke Gezondheid Gelderland Midden 2021-2025* DEF_Regiovisie_Publieke_Gezondheid_GM_2021-2025.pdf (vggm.nl)
- Ministerie van VWS (februari 2020): *Gezondheid breed op de agenda, Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024)*
- Welzijn Scherpenzeel en Welzijn Barneveld (3 november 2021). *Evaluatie werkatelier 12 oktober 2021 (Samenvatting)*
- VNG: Factsheet VN-Verdrag Handicap Wat betekent het VN-Verdrag voor gemeenten? vn-verdrag-handicap_20180227.pdf (vng.nl)
- Regio Foodvalley (geen datum): *Regiovisie Jeugdhulp Foodvalley*
- Gemeente Scherpenzeel: *Visie Welzijn*
- *Samenvatting inspiratiesessie partners 24 november 2022*
- *Overzicht stand van zaken beleidsplan 2019-2022 december 2022*, gemeente Scherpenzeel